



Napoleon Bonaparte

15.8.1769 – 5.5.1821



Francoska revolucija

- ▣ Svoboda, enakost, bratstvo – tri barve zastave
- ▣ 1789
- ▣ Zaradi načina vladanja (absolutistični)
- ▣ Razdeljeni na stanove : 1. Cerkveno plemstvo oz. duhovščina; 2. Plemstvo (visoko, srednje, nizko); 3. Kmetje (največ) – med njimi začne nastajati napetost (posledica revolucija)
- ▣ Vplivni dejavniki so tudi: davčna bremena, slabe letine, naravne nesreče, upadanje kupne moči, padanje cen žita, presežek delovne sile
- ▣ Stari režim kritizirajo francoski razsvetljenci (opera Figarova svatba)
- ▣ Deklaracija vsebuje naslednje poudarke: ljudje se rodijo in živijo svobodni ter enaki v pravicah, zagotovljene so pravice do svobode, varnosti, pravice do upora proti zatiranju, pravica do političnega združevanja, poudarjeno je načelo suverenosti naroda, svoboda je v tem, da lahko storiš vse, kar ne škodi drugemu, zakon je izraz splošne volje, nikogar ni mogoče obtožiti, pripreti, zapreti, če se mu krivde ne dokaže, prepovedano je vznemirjanje zaradi verskega ali političnega prepričanja, oblast mora delovati v korist vseh, finančna obremenjenost mora biti enakomerno porazdeljena
- ▣ Odprava fevdalizma

Osnovni podatki:

- ▣ Francoski cesar in general
- ▣ Živel 52 let
- ▣ Prvi francoski cesar (Napoleon I. "Veliki")
- ▣ Člane družine imenuje za monarhe
- ▣ Josephine in Desiree
- ▣ Eden izmed "razsvetljenih monarhov"
- ▣ Na višku moči imel večji del Evrope brez Rusije in delček Afrike
- ▣ Umrl v ujetništvu
- ▣ Ustavil oz. naznanil konec FRANCOSKE REVOLUCIJE



Otroštvo:

- ▣ Rodil se v plemiški družini na Korziki (Ajaccio)
- ▣ Kot otrok ne kaže posebnih sposobnosti
- ▣ Šolal v francoski vojni akademiji
- ▣ Imel veliko bratov in sester
- ▣ General postane pri 24 letih



Napoleonove vojne – na kratko

- ▣ Taktika: bil je izjemen strateg
- ▣ V revoluciji ima čin topniškega stotnika
- ▣ Veljal za nepremagljivega
- ▣ Z ustanovitvijo Renske zveze (1806/07) je zagotovil francosko hegemonijo (nadvlado) nad srednjo Evropo
- ▣ Kos so mu bili samo Britanci (kasneje še Rusi z Nemci, Prusi, Avstrijci in Švedsi)
- ▣ Poražen v Egiptu, zaradi Angležev, in v Rusiji

Glavne vojne

- ▣ Začel s tem, ko je zatrl upor pariškega ljudstva
- ▣ Ko zavzame pristanišče Toulon postane s 24 leti brigadni general
- ▣ Začne zavzemat Evropo:
 1. britansko – francoska vojna in tretja koalicijska vojna:(traja le eno leto – sklenjen mir)
- ▣ zaradi mira med VB, Rusijo, Avstrijo in Švedsko se je prisiljen odpraviti proti Avstriji

1.

- v bitki treh cesarjev (ruskega, avstrijskega in francoskega) 1805 pri Slavkovu premaga združene Ruse in Avstrijce s tem pridobi še Tirolsko, Prednjo Avstrijo in Dalmacijo. Toda na morju je bil pri rtu Trafalgar poražen, zato je Francija izločena kot pomorska sila;

2.

- 3. prusko – francoska vojna
 - Prusija Napoleona z ultimatom
 - vstopa v Berlin, kjer raz
 - kasneje premaga pruske
- Poljsko;



o
to
oi

3.

- ▣ 4. vojna na Pirenejskem polotoku: ker se Portugalska upre zapori
- ▣ Napoleon razglasi odstavitelj dinastije Braganca in l. 1807 Portugalsko zasede
- ▣ kasneje izsili še Burbone in tja namesti svojega brata Josepha Bonaparta
- ▣ Španci in Portugalci se uprejo s pomočjo britanske armade in pridobijo del svojega ozemlja nazaj

4.

- avstrijska vstaja (1809): Napoleonov poseg v španske dinastične zadeve spodbudi Habsburžane k ponovni vojni.
- Po tesni zmagi Avstrijcev pri Aspernu je bila Avstrijska vojska pri Wagramu premagana.
- Ko podpišejo mir v Schönbrunnu
- (14.10.1809), Avstrija izgubi Galicijo, Salzburg, Innviertel in območje desno od Save z beljaškim okrožjem - **ILIRSKE PROVINCE**

Ilirske province - Napoleon in Slovenci

- ustanovljene 14.10.1809
- Ilirija, upravna enota slovenskih in hrvaških dežel
- Napoleon jih ustanovi, da bi Avstrijo odrezal od Jadrana in si zagotovil kopensko pot do Turčije
- obsegale so: Goriško, Trst, Kranjsko, z. Koroško, Istro, Dalmacijo, Boko Kotrsko, Hrvaško in Vojno krajino na desnem bregu Save ter Dubrovniško republiko
- glavno mesto je Ljubljana z glavnim guvernerjem Marmontom in glavnim intendantom
- v provincah sta po francoskem zgledu zelo poenostavljena upravni in davčni sistem
- zaradi davkov in nabora je večina kmečkega prebivalstva nezadovoljnega
- uvedba “jezika dežele” v prvostopenjske šole in gimnazije ter urade na nižji ravni je Francozom prinesla simpatije narodnih buditeljev (Valentin Vodnik – Ilirija oživljena)
- Ilirske province in večina reform propadejo 1813 z avstrijsko vojaško zasedbo; celotno ozemlje provinc z mirovnim sporazumom pripada avstrijskemu cesarstvu



Reformni ukrepi Francozov

- ▣ na čelu generalni guverner (Francoz)
- ▣ upravno-teritorialne enote so bile pokrajine (province)
- ▣ ustanovljeni okraji (distrikti) in občine (komune) na čelu katerih so bili župani
- ▣ odpravljeni stara avstrijska uprava in deželni stanovi
- ▣ odprava cerkvenih bratovščin, prepovedali procesije

Dobre posledice:

- ▣ uvedba revolucionarnega koledarja
 - ▣ uvedba civilne poroke
 - ▣ ustanavljali štirirazredne osnovne šole in gimnazije
 - ▣ za kratek čas ustanovljena univerza (s petimi fakultetami - filozofsko, medicinsko, pravno, tehniško in teološko)
 - ▣ reforma sodstva - posebno sodišče v vsaki provinci (tribuna) za vse kazenske in civilne zadeve
 - ▣ enakost pred zakonom
 - ▣ odpravljeni privilegiji in funkcije plemstva v upravi in sodstvu
 - ▣ odpravljeni cehi - uvedba gospodarske svobode
- višjo upravo so prevzeli od države imenovani in plačani uradniki
- ▣ plemstvo izgubi vse upravne funkcije

Zadnja bitka

- ruska vojna: po zmagah pri Borodinu lahko vkoraka Moskvo
- Rusi že prej požgejo in izginejo iz Moskve, se tam naselijo Francoske čete, ki dočakajo zimo. Čete niso pripravljene na takšno zimo, zato se začnejo umikati.
- v bitki pri Berezini (11. 1812), ki je terjala veliko izgub je bila VELIKA ARMADA uničena.
- **30. 12. 1812** poveljnik pomožnih pruskih čet sklene pogodbo o nevtralnosti.
- sledi še **četrti koalicijski vojni** (2 leti – 1813/1815), to so osvobodilne vojne



Zanimivosti:

- skladatelj Peter Iljič Čajkovski je napisal simfonijo, ki opisuje dogodek, ko so Rusi porazili Napoleona
- odšel je osvojiti tudi Egipt, vendar mu je prišlo naproti admiral Nelson (VB).
- na večini njegovega ozemlja so vladali kmetje
- sam sebe je razglasil za cesarja
- naredil je velik korak za prihodnost (znanstveniki)
- primerjamo ga lahko z Aleksandrom Velikim in Cezarjem (vse je pokopal pohlep po oblasti)
- o njem so napisane številne knjige v različnih jezicah in resnična dejstva (Napoleonove piramide, Desiree, Napoleon na Jadranu, Vojna 1812, Napoleonove vojne, Z Aleksandrom, Napoleonom in Picassom...)



lba

ra

na

Konec

- ▣ Napoleon po porazu poskuša čim hitreje zaustaviti osvobajanja
- ▣ Francozi ga odstavijo, dajo mu majhni otok Elbo
- ▣ zaradi Ludvika XVIII. se Napoleon vrne, Ludvik pošlje nadenj vojake, ki se pridružijo Napoleonu in se vrne kot cesar
- ▣ Waterloo 1815 je bila najhujša vojna med Napoleonom in njegovimi sovražniki (za poraz kriv le eden izmed generalov)
- ▣ VB ga pošle na Sveto Heleno, kjer 5. maja 1821 umre za rakom na želodcu

Potomci

- Josephine mu ne da otrok, kasneje pa
- odpove se svoji rodbini in postane Habsburžan, z Mario Luizo ima sina
- prvi sin postane Napoleon II.
- Napoleon III. njegov nečak
- FBI je ustanovil dalnij potomec Napoleona - Charles Bonaparte



Marsejeza

- ▣ Nastane v času Napoleona (1792)
- ▣ V Strasbourgu napisana
- ▣ Uglasbi jo inženirski častnik Claude Joseph Rouget de Lisle
- ▣ Ime dobi po četah iz Marseilla
- ▣ Za orkester jo najprej priredi Hector Berlioz, pozneje pa Ambroise Thomas (1887, uradna različica)
- ▣ Najbolj znana je šesta kitica:

Sveta ljubezen do domovine,
vodi in podpiraj naše maščevalne roke.
Svoboda, dragocena svoboda,
bori se s svojimi branitelji! *(se ponovi)*.
Pod našimi zastavami naj zmaga
pohiti na klice tvojih mož,
da bodo tvoji sovražniki v svojem zadnjem dihu
videli tvojo zmago in našo slavo!

Viri

- ▣ medmrežje (wikipedija...)
- ▣ knjige: Enciklopedija za vedoželjne – svetovna zgodovina, Atlas svetovne zgodovine – novi vek, Veliki splošni leksikon, Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce)